

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Hieronymi explanatium in Esaïam libri I-V - Cod. Aug.
perg. 224**

Hieronymus, Sophronius Eusebius

[S.l.], [10. Jahrh.]

Hieronymus: explanationes in Esaïam libri I-V: liber I

[urn:nbn:de:bsz:31-58591](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-58591)

IN HOC CODICE CONTINENTUR LIB' SCI HIERONIMI PRESBITRI
IN ESAIAM PROPHECIAM. NUMERO QUIHQVE

Explēt longo uix tempore in xii. pph'as. xx explana
tionū libris. Et in danielē cōmentarius. cogis me in iugo
xpi eustochiū transire ad isaiam. & quod scē matris tuae
puile cū uiuere pollicitus sum tibi reddere. quod quidē & eru
ditissimo uiro fratri tuo panmachio pmisisse me memini. Cūq
in affectu par sis. uincas presentia. Itaq; & tibi & illi pte reddo.
quod deo. Obediens xpi pceptis qui ait. Scrutari uis scriptu
ras. & querite & inuenietis. ne illud audiat cinudis. & ita uis
cienter scripturas neq; uirtutē dī. Si enī iuxta apostolū paulū
xpi dī uirtus est. dīque sapientia. & qui nescit scripturas
nescit dī uirtutem. cuiusq; sapientiā. Ignoratio scripturarum.
ignoratio xpi est. Unde orationū tuarū fultus auxilio. que
diebus ac noctibus in dī lege meditaris. & templum ei spīse.
imitabor patrē famulias. quidē heres auro suo pferit noua &
uetera. & sponsam dicentem in uincio cariticoz. noui & uie
tera frater uelis meus seruaui tibi. Sicq; exponuntur
ut illum nō solum pph'ā. sed euangelistam & apostolum do
ceam. Ipse enim dicit & de ceteris euangelistis ait. Quā spe
ciosi pedes euangelizantium. & ad
ipsum quam ad apostolū loquit dī. Quem mitte tam. &
quis ibit ad populū istum. & ille respondit. Ecce ego.
mitte me. Nullusq; putet me istius uoluminis argumen
ta breui cupere sermone cōphendere cū uniuersa dī
sacramta. p̄sens scriptura contineat. & dūmnatus de uir
gine emmanuhel. quā inlustrū patriar opetum atq;

ignox. mortuus ac sepultus & resurgens ab inferis. & sal
uator uniuersorū gentium predicatur. quid loquar de phri
sica. & hebrea. & theolonica. quid quid secretum est scriptu
rarū. quid qd potest humana lingua pferre. & mortaliū
sensus accipere. Isto uolumine continetur. decimus miste
rus testatur ipse qui scripsit. Et erit uobis uisio omnium
sicut uerba libri signati. Quē cū dederint scienti literas.
dicat ei. Lege istū. & respondebit. n̄ pot. signatus est
enī. & dabitur liber nescienti literas. diciturq; ei. Lege. Et
respondet. nescio literas. Siue igit hunc librū dederis nes
cienti literas populo nationū. Respondet. Non possum
legere. quia non didici literas scripturarū. Siue dede
ris scribis & phariseis qui legis literas nosse se iactant.
Respondent. n̄ possumus legere quia signatus est liber.
qui idcirco signatus. quō n̄ receperunt eū quē signauit
pat. qui habet clauē dauid qui aperit & nemo claudit.
claudit & nemo aperit. Neq; uero ut montanus cū in sanis
feminis somniat pphæ in exstasi sunt locuti. ut
nescirent quid loquerentur. Et cū alios erudirent. ipsi
ignorarent quid dicerent. De quib; apostolus ait. Hesi
tantes que loquant. & de quibus adfirmant. Sed iuxta
salamonem qui loquitur in puerbis. Sapiens intelle
git que pferit de ore suo. & in labiis suis portabit scien
tiā. & iam ipsi sciebant quid dicerent. Si enī sapientes
erant pphæ quod negare n̄ possumus. & moyses omni
sapientia eruditus loquebatur ad dnm. & dñs responde
bat ei. & dedaniel ad principē tyri dicit. Nū quid

sapientior et danhele. Et dauid sapiens erat qui glorabatur
 in psalmo. Incerta & oculta sapientia tua manifestasti mihi.
 Quomodo sapientes pph&e instar p̄rutorū animantiū quid dice
 rent ignorabant. Legim̄ & in alio apostolico sp̄s pph&arū p̄phe
 tis subiecti sunt. ut in sua habeant potestate taceant quando
 taceant quando loquant̄. quod sicut uidet̄ infirmū illud. eiusdē
 apti. audiat. Proph&e duo aut tres loquant̄. & alii diiudicent.
 Si uero alii fuerint reuelatū sedenti prior taceat. sedenti prior
 taceat. Quia possunt ratione redicere. Cū iudicio sic sp̄s qui loqui
 tur per pph&as uel tacere uel dicere. si ergo intellegebant q̄ dicebant
 cuncta sapientia rationis que sunt plena nec aer. uoco p̄d̄s adq̄
 ad aures eorum perueniebat sed d̄s loquebatur in anima pph&arū
 iuxta illud quod alius pph&a dicit. Angelus qui loquebat̄ in me.
 & clamantes in cordibus nr̄is. abba pat̄. & audia quid loquat̄
 in me d̄s d̄s. Unde post istoria ueritate sp̄italiter accipienda
 s̄ omnia. & sic iudea & hierusalē. babilon. & philistin. moab.
 & damascus. egiptus. & desertū mare. idumea. & arabia
 ac uallis sion. & ad extremū tyrus. & uisio quadrupedi in
 tellegende sunt. ut cuncta queram̄ in sensum. & in omnib;
 his quasi sapiens architectus paulus apostolus iacet funda
 mētum quod non ē aliud p̄ter xpm̄ ih̄m. magniq; laboris
 & operis est omnē isaie librū uelle differere in quo maioꝝ
 nroꝝ ingenia sudauerunt. Grecoꝝ dico. ceterū apud lati
 nos grande silentiū est p̄ter sc̄e memorie martire uicto
 rinū. quicū apostolo dicere poterat. & si in p̄
 sermone n̄ tamen scientia. Scripsit enī in hu
 pph&am iuxta ediciones. quax tuor usq; ad uisio

inferis. ex
 quar deph
 est scriptu
 & mortaliu
 & uiuissim
 no omniu
 enti licent
 signatu est
 ei. lege. Et
 i dederis n
 Non possun
 i. Siue dedit
 taceant.
 tus est lib
 ē signatur
 mo claudu
 us cū in
 ocuti. ut
 hrent. v
 s ait. Hic
 Sed iuxta
 ens intell
 tabit scien
 i sapientie
 r̄ ses omni
 s responde
 hū quid

nes quadrupedū in deserto. origenes triginta uolumina equi-
bus. uicesimū sextus liber n̄ inuenitur. Feruntur & alii sub
nomine eiusdem uisionis ΤΕΤΡΑΠΟΔΩΝ. duo ad gratiā libri
qui pseudo pigrapi putantur. & uiginti quinq; omelię. Et
semiosis. quos nos excerpta possum' appellare. Cusebius quoq;
pamphili iuxta istoricā explanationē quindecim edidit uolu-
mina. & didimus. cuius amicitus nup' usi sum' ab eo loco ubi
ss scriptū est. Consolamini consolamini populū meū sacerdo-
ss tes. loquimini ad cor hierusalē. usq; ad finē uoluminis.
deci & octo edidit. tomos. Apollinaris autē more suo sic ex-
ponit om̄a ut uniuersa transcurrat. & punctis quibusdā
atq; int̄ uallis immo compendii grandis uis spatia p̄ter
capitulos. nos credam' legere. ex quo animaduertis quan-
te difficultatis sit ut latini n̄ri quorū aures fastidiose
sunt; & ad intellegendas scripturas sc̄as. nausiant. plausq;
eloquentia tantū delectantur mihi ignoscant si plixius
locutus fuero. cū isaias duodeci p̄ph̄as. iuxta numerū
uersuū. Aut equalis aut maior sit. Sic ubi aut̄ p̄termissis
Lxx. deebraico disputauī. Illud in causa ē. quod aut ea
de aut similia sunt. pleraq; cū ceteris & duplici editione
p̄posita nolui libros explanationis extendere. qui etiam
in simplici expositione modū breuitatis excedunt. sed iā
propositionē persequar.

ss **U**isio isaię filii amos quā uidit sup iudā. & hierusalē.
ss indieb; ozie. ioathā. achaz. ezechie regū
ss iuda. p̄iuda in quo significant̄ due trib;
Lxx. & thō dotio posuere iudā quę totam trā

duodecim tribuum ostendit. & pro quod nos ex hebreo uertimus
 sup iudam & hierusalē. illi interpretati s̄ contra iudeam & hierusa
 lem simmachus. more suo manifestus deuuda & hierusalē. ut nec
 prospera nec aduersa uelit titulo demonstrari. Sed ea que de iuda
 & hierusalē in utraq; parte pphæticus sermo p̄dixerit. Ergo isaias
 principaliter de duabus loquitur tribubus. iuda & beniamin.
 exceptis x que in samaria erant & uocabantur effraim & isrl̄.
 & quas sub ozia rege iude & hierusalē. phul rex assiriorū uasta
 recaperat iam. denique quinquagesimo & secundo imperii
 eius anno. regnante apud samariā. phaceae filio romelae.
 Uenit theglath phalassar rex assirionū. & cepit ad hion & abel
 domū maacha. & ranug. & cedef. & asor. & galaad. & galileā.
 omne terrā neptali. & transtulit eos in assirios. Ex quo ostē
 ditur uicina euerfione samarię in cōmonitione duarū tri
 buū. hęc uniuersa narrari. Ozias autē ipse ē qui & azarias du
 plici nomine. & uno quidē atq; eodē tēpore isaiā. oseae.
 iohel. & amos. pphæsisse. ex regibus qui ponunt̄ in titulo cog
 noscunt̄. Sed principii uerbi dñi. fuit in osē. filio beheri.
 Amos qd dicit̄. amos autē pat̄ esaię. n̄ ut pleriq; autumant.
 Tertius duodecim pphætarū est. Sed alius diuisis que apud hebre
 os scribunt̄ litteris. iste primā & extimā litteras habet.
 ALEP. ET SADI. Ille autē. & samēch. & iste scdm quosdā int̄pre
 tat̄. fortitudo siue robustus. Ille populus durus uel grauis
 de quo in amos plenius dixim. Non solū autē hic pphæa. sed
 & alii cū habent̄ in titulo. uisio quā uidit isaias. siue
 ab dias. n̄ in serunt̄ quid uiderunt uerbi gratia. Uidi
 dñm sabaoth sedentē sup thronū excelsū & eleuatū.

& seraphim duo incircuitu eius. Sed que dicta s̄ narrant. Idest
ss audi celū & aurib' p̄cipe t̄ra. & hec die dñs d̄s adidumeam.
ss Auditū audiui adñō. & leuatu adgentes misit. prophete
ss enī prius uocabant̄ uidentes quid dicere poterant. Oculi
ss nri semp addñm. & adte leuau oculos meos qui habitas
ss in caelo. Unde & apostolis a saluatore p̄cipitur. Leuate oculos
ss uros & uide & regiones quia iam albae sunt ad m̄endū.
Istos cordis eorū oculos & sponsa habebat in cantico can
ss ticorū. cui sponsus dicit. Uulnerasti cor meū soror mea
ss sponsa uno ex oculis tuis. Et in euangelio legim'. Lucerna
ss corporis tui est oculus tuus. In ueteri quoq' dicitur instru
ss mento. quod populus uiderit uocē dō. ex quo montana
deliramenta conticeant. qui in exstasi. & cordis amentia
uiderē poterant p̄ph̄as putant uentura dixisse. Neque
enī uiderē poterant quod ignorabant. Scio quosdā iudeā
& hierusalē de celestib' int̄ p̄xari & esaiā sub p̄sona dñi
saluatoris quod captiuitatē illius puincie in nra t̄ra p̄nū
tia & postea reditū conscensūq' ad montē s̄m̄ in diebus
nouissimis. que nos contra xp̄ianos fide iudicantes unū
uā despiciunt. & sequentes historie ueritatē sic int̄ p̄tam
sp̄italit̄. ut quidquid illi de celesti hierusalē somniant.
referamus ad xp̄i eccl̄am. & ad eos qui uel p̄p̄t peccata egre
diunt̄ ex ea. uel ob penitentiā reūtuntur ad sedē pris
tinā. de qua & illud in hoc eodem p̄ph̄a dici arbitramur.
ss Inluminare inluminare hierusalē. uenit enī lux tua
ss & gloria dñi sup te orta ē. & ante apparebit dñs. &
ss gloria illius sup te ostendat̄. & gradientur reges

ss in lumine tuo
ss om̄i filii ei del
ss obpenitentiā
ss & reges cedat
ss p̄perabunt. s̄
in titulo pon
ezechie. regib
legendū est.
ss. Sed usq'
ss subozia. u
dina ex adñō
ss salē duode
didit auita
to antiquor
ss n̄ p̄t̄at̄. iū
ss lē uisio pacis.
ss abaz. tenens s̄
ss igit̄ dñō p̄p̄
ss fortis. ut q' ro
ss di. iniqua pecc
ss sit ad lucē. &
ss ra transeunt s̄
ss Camp. om̄a f̄ter
ss sumus. quod e
ss Iudi castrum
ss supra quis p̄p̄
ss sue sup iuda

ss inlumine tuo. & gentes in splendore tuo. Quando uenient
 ss om̄i filii ei de longe. & filie illius inumeris portabuntur
 ss & operient eam cuncti madian. & gesa. adferentes aurum & thus
 ss & greges cedari congregabunt in hierusalem. & arices nabaioth
 ss pperabunt. & erunt placabiles hostis sup altare dñi quotq
 ss in titulo ponit pphasse eum subozia. & ioathā. & achaz. &
 ss ezechie. regibus iuda. Non ut in aliis pphais confuse intel
 legendū est. ut nesciamus quid sub quo specialit̄ rege dictū
 sit. Sed usq; ad uoluminis finē scriptū refert. Quod seor
 sū subozia. & quid sub ioathā. & quid sub achaz. qd sub eze
 chia ei ad dño reuelatū sit. Sciamus quoq; ezechiam in hieru
 sale duodecimo anno romuli. qui sui nominis in italia con
 didit ciuitatē regnare cepisse. utliquo apparet quan
 to antiquiores sint nre hystorie. quā gentium ceterarū.
 In̄pretat̄ aut̄ isaias saluator dñi. iudea confessio. iherusa
 lē uisio pacis. Ozias fortitudo dñi. ioathā dñi pfectio.
 Achaz. tenens siue robustus. Ezechias imperiū dñi. qui
 igit̄ dño presidente saluatur. & est filius amos. idest
 fortis atq; robusti. cernit sp̄italit̄ uisionē confessionis
 dñi antiqua peccata plangit. & pacis. dū post penitentia tran
 sit ad lucē. & æterna pace requiescit. Cunctaq; illius tēpo
 ra transeunt sub fortitudine dñi & pfectione eius ac robore.

ss Cumq; om̄a fecerit. dic & illud euangelicū. Serui inuitiles
 ss sumus. quod enī debuiū facere fecimus. IUS EST.

ss **AUDI CAELUM ET AURIBUS PERCIPE TERRA QUOD DñS LOCU**
SUPRA quis pphasa. cuius filius. quid contra iudā & iherusal̄
 siue sup iudā & iherusalē. & quo tēp̄ uiderit titulo de

monstratū est. Hunc caelū & terram ad audiendū puocat. in
caelo supnas significans angelicasq; uirtutes. Intra mortaliū
gent. METWNY MIKWC. Ab his que continent ea que
continent. siue quia p̄ moysen testes uocauerat dñs celū & terrā.
⁂⁂ dans populo suo isrl̄ legē suā & dixerat. Adtende celū & do
⁂⁂ quar. audiat terra ūba oris mei. Post puaricationē populi
eosdē rursū in testimoniuū uocat. Utcuncta elementa cog
noscant. Iuste dñm in uoluntate mandatorū suorū ad iracundiā con
citatum. Pro celo hebraicū. samaim. celo sonat plurali numero
maxime cū audite dixerit. Idest semū quod plurali effert
numero. n̄ singulari. Sed quidā uolunt pluralit̄ dici celos.
sed singularit̄ intellegi. Iuxta illud quod singulas ciuitates
thebas. & athenas uocam. Estq; hebraici. characteres. **למא**
Utomā que in sillaba finiunt. im. masculina sint & pluralia.
ut cerubim. & seraphim. & que in ioth. feminina. & pluralia
ut sabaoth. Et hoc notandū quod celis dicat. audite terrae
aurib; p̄cipe. ea enī que excelsa s̄ maiore habent intellegen
tia que humiliora terrenis sensib; inuoluunt. unde & salua
⁂⁂ tor in euangelio. Qui habet inquit aures audiendi. audiat.
Siquis igit̄ caelū ē. & habet municipatū in celestibus. audiat
mystice que dicunt. Siquis terrenis simplicē sequatur histo
riam. Illud quoq; anī adū tendū qd̄ non dixerit. Audite celū
& aurib; p̄cipe terra quid uob̄ locutus sit dñs. sed quid lo
cutus sit mihi. Ut quod ego audiui in spū. uobis referam.
qui ipsū audire loquentē n̄ meremini. Quidam celū & terrā
quasi animantia ad audiendū puocari putant. Iuxta il
⁂⁂ lud quod de terra in alio loco dicit. Qui respicit terrā & fac

55 eam tremere. Cū hoc potestatis dī sit. non treme intel-
 55 gentie. Filios genui & exaltaui. ipsi aū me spreuerunt.
 55 Pro quo simmachus & theodotio ita uertērunt. Filios enutruui
 & exaltaui. Ab hoc loco narrat pphēa quid dñs sit locut'. quod
 populū isrl̄ quos seruos cōmuni lege condiderat. in filios uer-
 terit. Dixerit q' filius m̄s primogenitus isrl̄. Deniq' &
 dñs in euangelio apostolis repmitit. Quod si fecerit uolun-
 tate eius. iam non appellat eos seruos sed amicos. Quod si sup-
 bierit isrl̄. audiens se esse primogenitū. Intellegat primo-
 genitū idcirco se dici. quia secundi filii significant ex gen-
 tibus. Non enī appellat unigenitus. ut monstrat & alios
 qui excludat fr̄s ceteros. sed primogenitus ut monstrat &
 alios secutusos. & tam iuxta misteria scripturarū. n̄ pri-
 mogeniti accipiunt hereditate. sed secundi. primogenit'
 fuit cam. sed abel munera placuerunt dō. Primogenit'
 ismabel. sed isaac accepit hereditate. primogenitus esau.
 sed benedictionē patris iacob subplantator. preripuit.
 primogenit' ruben. & tam benedictio seminis xpi transfer-
 tur ad iudā. Itaq' illi iuxta uocationis ordinē primi fuerunt
 & appellabantur caput. nos secundi quid dicebantur cauda. uersi
 55 sumus in caput. & dī appellamur filii. Quot quot enī cū sus-
 55 ceperunt dedit eis potestate filios dī fieri. Nec accipimus
 sp̄m seruitutis in timore. sed sp̄m ad obsequiū. in quo clamauit
 abba pat'. qui a pfecta dilectio foras mittit timorē. Melius
 est aū iuxta hebraicū legere. filios enutruui quā genui.
 ne uideatur illi dicto. Quod in iohannis eptā legimus esse
 55 contrariū. Omnis qui natus est ex dō non peccat. Ergo

uocat. in
 ra mortali
 ent ea que
 hīs celū
 de celū
 nē populi
 menta cog
 racundia
 plurali
 urali effe
 it dice
 ilas ciuitate
 eteres.
 t & plurali
 a. & plurali
 audite
 t intelleg
 inde & salu
 adi. audiat
 tibus. audiat
 quatur h
 u. Audiat
 sed quid
 bis referat
 m celū
 Juxta
 terra

isti sinati sunt ex dō. quomodo peccare potuerunt. Cum om-
nis qui ex dō natus est peccare n̄ possit.

- 55 **C**ognouit bos possessore suū. & asinus presepe dñi sui.
55 **I**sr̄l non cognouit. populus m̄i n̄ intellex̄. Pro quo soli
Lxx. transfulerunt. Isr̄l aū me n̄ cognouit. & populus me
non intellexit. Ut iuxta ceteros. & hebraicū possessore suū
isr̄l n̄ cognouerit. & presepe dñi populus n̄ intellexerit.
& est sensus p̄picuus. Ego eos adoptaui in filios. & feci po-
puli peculiare. & parte meā ac funiculū hereditatis mee.
Apellauiq; primogenitos. Illi aū ne hoc quidē fecer̄ quod bru-
ta ~~faciunt~~ faciunt animalia. Ut beneficij uincerent. Et
intellegerent pastore ac nutriciū suū. nec cōparauit eos
canibus quod sagacissimū animantiū est. & p̄paruo ci-
bo dominorū tecta defendit. sed stolidioris sensus boui &
asino. quorū alterū carpenta trahens. durissimas terre
glebas uertit uomere. Alterā portat onera. & hominū
ingradiendo labore tēperat. Unde & iumenta appellant̄
ab eo quod uiuent homines. potest hic & de dō patre in-
tellegi. sed magis refertur ad filiū quod non cognouerit
eū. neq; suscepit populus isr̄l. Cuius die abrahā uidit
& elatus est. & in cuius aduentu omnium p̄phetarū uota
55 pendebat. qui & in euangelio ad hierusalem loquit̄. Quoti-
55 ens uolui congregare filios tuos sic gallina pullos sub
55 alas & noluiti. Querimus ubi p̄nter légerimus
bouem & asinum. in deuteronomio scriptū est.
55 Non arabis in uitulo simul & asino. & in hoc eodē esaię
55 Beatus qui seminat sup̄ omnē aquā ubi bos calcat & asini.

Anagoge super ierul.

Simul arat in boue & asino hebion. Dignus phumilitate sensus
 paupertate nominis sui. qui sic recepit euu angelu. ut iudaicarū
 55 supstitutionū que in umbra & imagine p̄cesserunt. Cerimonias
 55 non r̄dinguat. B̄atus ē aū qui semināt in eloquiis scriptu
 rarū. Tam uocētis quā noui instrum̄ti. & aquas calcāt occiden
 tis littere. ut om̄at fructū sp̄s uiuificantis. Bos iuxta
 ANATIO TH N. refertur ad isrl̄ qui legis. portauit iugū.
 & mundū animal est. Asinus peccatorū onere p̄grauatus
 55 gentiū populis accipit. cum dñs loquit̄ batur. Venite ad me
 55 om̄s qui laborastis & onerati estis. & ego uos reficiā. phari
 seis ergo & scribis n̄ credentib; qui habebant legis clauem
 atq; notitiā. & uere appellabant̄ isrl̄. id est mens uidens
 dñm. Credidit pars populi iudeorū. & inadie tria milia
 simul crederent. & quinq; milia. Sapientib; quoq; sc̄ti non
 recipientib; cruce xpi. indocta nationū turba suscepit. Unde
 55 & apostolus loq; b̄t. Uide & uocationē ur̄am fr̄s. quia non
 55 multi sapientib; sc̄tm carnē. non multi potentes. n̄ multi
 55 nobil̄s. sed q; sunt stulta mundi elegit d̄s ut confundat
 55 sapientes. & que infirmā mundi elegit d̄s ut confundat
 55 fortia. Sed hec co acta superior uera int̄ptatio ē.
 55 **V**e genti peccatrici populo graui iniquitate semini nequā.
 55 **F**iliis fecleratis. dereliquerunt dñm. blasphemauerunt
 55 sem̄ isrl̄. ab alienati sunt r̄trorsum.
Hoc quoq; in ultimo posui. ab alienati sunt r̄trorsū. Lxx.
 Interpret̄ n̄ habent & p̄ blasphemauer̄. scribitur in eis.
 ad iracundiā concertauer̄. & p̄ semine nequā. sem̄ pessimū.
 Quod ceteri sequentes hebraicu meretum int̄ptati sunt

unt. Sume
 e sepe dñi su
 Pro quo si
 & populis me
 possessore
 tellexerit.
 lios. & feci po
 ereditatis me
 fecer̄ quod b
 uincerent. It
 cōparauit eos
 & p̄paruo et
 sensus boue
 ssumas terre
 tra. & homin
 a appellari
 edo patre in
 n cognouerit
 ē abrahā in
 pho carū uoca
 loquit̄. Quon
 a pullos sub
 tegerimus
 ptū est.
 hoc eode esau
 calcat & isrl̄

55 meū quasi onus graue grauate s̄ sup me. manifesta transcur
 rimus. ut in obscuriorib; & his que explanatione indigent
 55 In quo p̄cutiā uos ultra addentes Y. immoremur.
 p̄uancationē. quo testimonio discim. Idcirco dnm̄ p̄cutere
 delinquentes ut p̄cussos corrigat. & non tam poena sit quam
 emendatio. Estq; sensus. n̄ inuenio quā plagis ur̄is possim
 adhibere medicinā. Om̄a membra ur̄a plena s̄ uulnera.
 Nullā partē corporis que n̄ sit ante p̄cussa repperio. Uel
 certe hoc modo nullas inuenio plagas. quib; ur̄am frangam
 duriciā. quanto enī torm̄ta maiora sunt. tanto magis cres
 cit impietas & iniquitas. siue ut theodotio transtulit.
 declinatio. ut recedatis & declinatis ad n̄o. Quale est illud
 55 hierem̄e. sine causa p̄cussi filios ur̄os. disciplinā n̄rē
 55 cepistis. Unde iratus loquit̄ poseae. non uisitabo sup
 55 filias uestras cū fuerint fornicatę. & sup nurus ur̄as.
 55 cū adulterauerint. & phiezechiel. Zelus m̄s recedat
 55 a te & n̄ irasci tibi amplius. De quib; & in psalms legim̄.
 55 Non est firmam̄ta in plaga eor̄. In laborib; hominū non s̄
 55 nec cū hominib; flagellabunt̄.
 55 Omne caput languidū. & omne cor merens. Anima
 55 Olētia inter dū dolores corporis mitigat. Quod
 si ad egrotationē corporis. accedat egritudo animi
 duplicat̄ infirmitas. In ipsos quoq; sensus & om̄a
 membra corporis principale locū obtinet caput.
 in quo uisus. & odoratus. auditus. & gustus est. Cum
 igit̄ caput doluerit. om̄a membra debilia s̄. & p̄m̄ca
 phoram docet. quod a principibus usq; ad extremam

plebē ad doctoribus usq; ad imperitū uulgus in nullo sit sani-
 tas. sed om̄s ⁱⁿ impietate pari ardore consentiant.

55 **A**planta pedis usq; ad uerticē non est in eo sanitas. uulnus
 & fluor. & plaga tumens. seruat q̄ptā translationē.

55 **A**pedibus usq; ad uerticē. Idest a summo usq; ad sumū. ab ex-
 55 tremis usq; ad primos. toto confossi sunt corpore. uulnus
 55 inquit & fluor & plaga tumens seruat. aut enī uerberibus
 liuent corpora. aut plagis tumant. aut hiant uulnerib;.
 Querimus cui hęc temporē coaptanda sint. post babylonā
 captiuitatē sub zorobabel. & eza. ac neemia. isrl̄ reuſus
 est in iudeam. & antiquū recepit statū. sub diuersis quoq;
 principib; ac regib; templū augustius fabricatū est.
 Intantū ut & iā externarū gentiū. lacedaemid̄noꝝ. &
 atheniensū. ac romanoꝝ. mererent̄ amicitias. Ergo
 hoc quod dicit. n̄ est in eo sanitas. ead̄ extremā refert
 captiuitatē. quando post titū. & uespasianū. & ulti-
 mā euerſionē hierusalē sub aelio adriano usq; ad p̄sens
 55 tēpus. nullū remediū est. Implēturq; quod scriptū est
 55 Om̄s declinauerunt simul inuitiles facti sunt. n̄ est qui faci-
 55 at bonū n̄ est usq; ad unū. Quodq; infert̄. n̄ est in eo sanitas.
 uel in populo intellege. uel in corpore uel in capite.

55 **N**on est circū ligata nec curata medicamine. neq; fota
 55 oleo. Pro quo septuaginta transtuler̄. Non ē malagma
 55 inponere. neq; oleū. neq; albigaturas. usq; hodie. uulnus
 55 & fluor & plaga tumens populo isrl̄. n̄ est ligata fasciis.
 Nec curata medicamine quod aquila MOTUCIN. int̄-
 pretatur ē. lintēola uidelicet. quę ad exsiccandā sanem.

& purulentius extrahendas uicuntur uulneribus. Neq; fota
 oleo. ut eoz duricia lacrimis penitentię molliretur p fasteolis
 quib; isrlis nequaquã circũ ligata sunt uulnera. Lxx. malagma
 transfulet. lac & ergo confosus & contrucidatus isrl. qui
 int fecit medicũ quia curanda domũ uenerat isrl. Unde
 in hieremia. **TPONIKWC.** sub psona babylonis loquuntur apigeli
 ss Curauim babylonẽ & n̄ est sanata. urbẽ uidelicet confusionis
 ss atque uiciorũ. Et in euangelio legim. descendente de he
 ss rusalẽ in hierichũ. alatronib; uulneratũ. curatũ quã sama
 ss ritano. Et post austeritatẽ uinit. infusa uulneribus eius olei
 ss mollitudinẽ. Ab eo ergo loco ubi supra dixerat. In quo pecu
 ss tiam uos. & omne caput languidũ. usq; ad hoc quod inferã
 Non est curata medicamine neq; fota oleo transfacionis simi
 litudo seruatũ. & in remediabiliũ descriptio uulnerũ ger
 nã captiuitatem exprimit iudeoz.

ss **T**erra ur̄a deserta. ciuitates ur̄e igne succense. regionẽ usq; in
 ss inconspectu ur̄o alieni deuorant. & desolabit sic in uasti
 ss tate hostili. Haec sub babylonis ex parte complexa sunt.
 incenso tẽplo sub uisa hierusalẽ quando regionẽ decẽ tri
 buũ samaritanũ possiderunt. & intantũ redactaẽ tra
 re pmissionis solitudinẽ ut aleonib; uastarẽ. plenius autẽ
 atq; pfectius. quid futurũ sit sub romana captiuitate
 describit. quando unũsam iudeã romanus uastauit exer
 citus. ciuitatesq; succensae s̄. & regionẽ eoz in p̄sentiarũ
 alieni deuorant. & usq; ad finẽ mundi p̄seuerabit uastitas
 iudeoz. Possumus autẽ hec tropologicẽ & de peccatorib; acci
 pere: qui de sc̄itate pristina corruerunt. postquã con

iratus fuerint traditi potestatibus. quod omnia eorum bona ue-
niant ad desertam. Et prioris iusticie dei non recordatur. & igne
diaboli omnia succendantur. & sint pabulum bestiarum. De quibus
in animalio loco scriptum est. Ne scias bestias animas habere confi-
tente tibi.

Derelinquetur filix sion sicut umbraculum in uinea &
sicut tugurium in cucumerario. Quod uinea appellatus
sit omnis israel. Idem inconsequentibus propheta testatur di-
cens. Uinea enim domus est sabaoth domus est israel. Et homo
iuda nouella plantatio atque dilecta. Et in psalmo. Uinea
de egipto transtulisti. eiecisti gentes & plantasti eam.
Postquam uero uindemiauerunt eam omnes transeuntes uia
& uastauerunt eam apud desertum. Reliquit templum suum dominus.
iratusque consurgens ait. Surgite ab eamus hinc. & re-
linquetur uobis domus uestra deserta. Et phieremiam.
Reliqui domum meam. dimisi hereditatem meam. Facta est
hereditas mea mihi sicut leo in silua. dedit super me uocem suam
propter ea odium eam. similitudo autem uastationis templi &
hierusalem superata est ab agricolis. qui quando uinea uua-
rum plena est ponunt custodes in umbraculis. in cucumerario
quoque quod septuaginta pomorum custodia uocant.
Paruule fiunt casule propter ardorem solis acridios declinan-
dos. & inde uel homines bestiolas que insidiari solent na-
tis frugibus abigunt. Cum autem ablata fuerint istius
modi gemina. remanet ardentia fructi cum umbracu-
lis casuleque recedente custode quia non habet ultra quod
seruet. Ergo & omnipotens deus dereliquit templum.

121

urbem fecit esse
dephure nobis.
scelerum hier
quod autem filia no
affectu. hoc mu
lon sepius fr
stomus. sed nro u
uinea di & pom
Cuius mens id est
mentis dm. Si
fuit depreda
na redigem

Nisi dominus exere
ciseremus.
loci puluis apo
Duo ergo. Niqu
soluta su hys
s. depleb. sua q
s. d. d. temp
fate sunt. &
hierusalem & u
adhibere cap
man romanor
lique populi u
equinq. mit.
pro dno exerce
turus. Inbet

& urbem fecit esse desertam. quod non necesse est sermonibus
 adprobare nobis. presertim qui uidemus desertam sion.
 & euersam hierusalem. templumq; usq; ad solū dicitur.
 quod autē filiā sion uocat. demississimi parentis monstrat
 affectū. Nec mirū si sion appellatur filia. cū & iam babilon
 sepissime filia nuncupatur. Omnis enī natura dī filii
 sonus. sed nō uitio alieni efficiuntur. Iuxta ΑΝΑΓΩΓΗΝ
 uinea dī & pomorū paradisi anima nra appellari potest.
 Cui simens id est. ΝΟΥΣ. presuerit. habet custodem
 mentis dñi. Sin autē uitia nos. quasi quedā bestiae fue
 rint depredata. relinquemus acustode deo. & omnia
 nra redigentur ad solitudinem.

Nisi dñs exercituum reliquisset nobis semen quasi sōdoma
 fuisset. & quasi gomorra similes essemus. Hunc
 locū paulus apostolus ad romanos plenius disserit scribens.
 Dico ergo. Nūquid repulit dñs populū suū. absit. Nam & ego
 israelita sū ex semine abrahā tribu beniamin. n̄ repulit
 dñs plebē suā quā presciuit. Et post paulolū. sic ergo
 & in isto tempore reliquiae scdm̄ electionē gratiæ saluæ
 factę sunt. Ex quo ostenditur superiora. quę contra
 hierusalē & iudā sermo p̄p̄eticus conminatus est. non
 ad babilenę captiuitatis referenda tempus. sed ad ulti
 mam romanorū quando in apostolis saluę factę sunt re
 liquię populi iudeorū. & una die crediderunt tria milia
 & quinq; mil. & in toto orbe euangelii seminatū est
 pro dño exercituum. quod nos secuti aquilā in latinū uer
 timus. In hebraico legit̄. dñs sabaoth. quod septuaginta

interpres. p. locorum qualitate dupliciter transferunt. aut
dñm uirtutū. aut dñm ompm. & querendū ut trū de pa-
tre dicatur an de filio. Nec dubium quin illud quod in
ss uicesimo tertio psalmo dicit. Ad tollite portas princi-
ss pes uias & eleuamini porte & nales & introibit rex gl.
ss Quis ē iste rex glorie dñs sabaoth. id est dñs uirtutū. ipse
est rex gl. Ad xpm referatur qui post passionis trū
phū ad celos uictor ascendit. & in alio loco de dño dicitur.
quod rex glorie sit. si enī cognouissent. numquā dñm
glorie crucifixissent. Ergo n̄ solū iuxta apocalipsin
iohannis & apostolū paulū. sed in ueteri quoq; testamto
dñs sabaoth. hoc ē omps xps appellatur. Si enī omnia
ss patris filii sunt. & ipse loquit̄ in euangelio. Data est
ss mihi omnis potestas in celo & in terra. & omnia tua s̄ mea
ss & glorificor in eis. Cur n̄ & iam ompis nom̄ referat̄
ad xpm. ut sicut d̄s d̄i. & dñs dñi. sic omps omni-
potentis filius sit.

ss **A**VDITE uerbu dñi principes sodomoz. percipite aurib;
ss legē d̄i nri populus gomurre. Saluis factis reliquis
ss p̄ apostolos populi isrl̄ ad scribas & phariseos & po-
ss pulum sub clamantē. Crucifige crucifige talē p̄phēa
cus sermo conuertit̄ & uocat eos principes sodomorū
& populū gomurre. Juxta quōd illud in consequentib;
ss legimus. Iniquitate sua ^{sc̄} sodomu adnunciauer̄ & osten-
ss derunt. Uē anime eoz quę cogitauerunt consiliū
ss pessimū contra semetipsos dicentes. Alligemus iustū quō
mutilis est nobis. Ergo p̄ptea principes uocantur

sodomoz & popul
ss pessimū. & allig
ss se nescire. E
ss ite d̄s. Iste au q
ss euangelio. Sem
ss uiuimus. Aud
ss whan. utiq; ope
ss la pure nati. et
ss tale quid & etc
ss amorreus. & m
ss causa int̄fecto
ss populi gomur
ss te aduersen.
ss iustus sit dicit
ss nū excelsū & ele
ss pedes d̄i siue
ss ruerunt & medi
ss Non igitur d̄i f
ss rimos. uoclen
ss lo uideri uenig
ss de de hominibus
ss apostolo dicere.
ss speculari in car
ss gloria quasi ad
ss p̄prietatem nul
ss quando inuisib
ss Quo mihi multa

sodo mox & populus gomorre. quia cogitauerunt consiliū
 pessimū. & alligauerunt iustū atq; dixerunt. Non habemus re
 gē nisi cesarē. Et rursum. Nos scimus quia moysi locutus
 sit dñs. Istū autē quī sit nescimus. Simulq; gloriantes in
 euangelio. Semen abraham sumus. & nemini unquā ser
 uiuimus. Audiunt ad dño saluatore. Si esset filius abra
 ham. utiq; opera abrahe facerētis. & rursum. Vos ex diabo
 lo patre nati estis. & opera patris ur̄is uultis facere.
 Tale quid & ezechiel ad hierusalē loquitur. Pat̄ tuus
 amorreus & mat̄ tua cæthea. Auunt hebrei. Ob duas
 causa int̄fectū es iam. quod principes sodo mox &
 populū gomorre eos appellauerit. & quod dño dicen
 te ad moysen. Non poteris uidere faciē meā. Iste
 ausus sit dicere. Uidi dñm sabaoth sedentē sup̄ thro
 nū excelsū & eleuatū. Non considerantes quod faciē
 & pedes dī siue suos. quī & in hebreo ambigue legitur scriphi
 tauerunt & medi a tantū eius esauis uidisse se scribat.

Homo igitur dī faciē uidere n̄ potest. angeli autē etiam mi
 nimox in ecclesia semp̄ uident faciē dī. Et nunc in specu
 lo uidem̄ in enigmate. tunc autē facie ad faciem. Quan
 do de hominibus in angelis p̄ferimur. & potuerimus cū
 apostolo dicere. Nos autē om̄s reuelata faciē gloriā dñi
 specularantes in euidē imaginē transformamur a gloriā in
 gloriā quasi ad nū spū. Licet faciē dī iuxta nature sue
 p̄prietatem nulla uideat creatura. & nunc mente cernat̄
 quando inuisibilis creditur.

Quo mihi multitudinē uictimarum ur̄arum dic̄ dñs.

ss plenus sum holocausto aræum. & adipē pinguiū. & san
ss guinem vitulox & agnox & hircox nolui. Pro eo quodē
nolui. Lxx. transtulerunt. nolo. presens tempus ppre
terito. Porro iuxta hebraicū. numquā sedī hostias
iudeox uoluisse demonstrat. Quod & inquadagesimo
ss nono psalmo legimus. Non accipiam de domo tua ui
ss tulos. neq; de gregebus tuis hircos. quō meq; s̄ om̄s fete
ss siluarū. iuncta immontibus & boues. Cognoui om̄a uo
ss latilia caeli & pulchritudo agrumecum est. Si esuriero
ss n̄ dicā tibi. m̄s est enī orbis t̄r̄e & plenitudo eius. Num
ss qđ manducabo carnes taurox aut sanguinē hircox bibā.
Cumq; ueleris legis ceremonias respuiss̄. transit ad euan
ss gelicā puritatē. & quid phis cupiat ostendit. Immo
ss la dō sacrificiū laudis & redde altissimo uota tua. &
ss inuocame indie tribulationis & erua te honorificab̄ me.
Omnis ergo capituli huius continentia usq; ad eum locū
ss ubi ait. Iudicate pupillo deffendite induā & uenite
ss dispuitemus dicit dñs. Respuat sacrificia uictimarū.
& euangeli docet esse obedienciā docet esse sup sacrificiū.
quodq; intulit. plenus sum. hoc sensū accipiendū. nulla
re in digeo. Dñi est t̄ra & plenitudo eius. Unde & nos
om̄s de plenitudine eius accepimus. potest hoc & de
his accipi. quicū dī p̄cepta n̄ faciant donis uariis
atq; munerib; dñm redimere posse se credunt. uel qui
parua p̄rapinā & auariciā altari offer̄ & pauperib;
ss Quis enī quenuit hęc de manib; ur̄is. Audiant
Hebioner. Qui post passionē xp̄i. abolitā legem

putant esse seruandam. Audiant hebionitarū sōtū. qui iudeis tantū & de stirpe israhelici generis. hęc custodienda decernunt. Hostię ergo & immolatio uictimarum n̄ principalit̄ adō. que sita sunt sed ne idolis fierent & ut de carnalibus uictimis. quas p̄t̄pū & imaginē ad spirituales hostias transiremur. dicendo autē se hostias n̄ que sisse ostendit quia lex sp̄italis sit. & om̄a que iudei carnalit̄ faciunt anōb̄ impleri spiritualiter.

Calcare atrium meū non adponēs. Obserua quod post babiloniam uastitē. Rursū azorobabel templū aedificatū sit. & p̄ multā annorū seriem in templo sint oblata sacrificia. Ergo ultimā sub uespasiano & tito destructionē templi indicat. que usq; ad consummationē mundi p̄seueratura est.

Neomenias ur̄as & sabbata & festiuitates alias n̄ ferā. Niqui sunt coetus ur̄i. Omnis conuentus qui non offert hostias sp̄itales. n̄ audit illud quod in quinquagesimo psalmo canitur. Sacrificiū dō sp̄s contribulat cor contritū & humiliatū d̄s n̄ despicit. abominabilis dō est. & idcirco iungit & dicit.

Calendas ur̄as & solēnitates ur̄as. ut non suas festiuitates appellat sed eorū. qui male his abutuntur. quodq; septuaginta int̄pretati sunt. Ieiunium. & otium possumus dicere illud ieiunium recipi adō qd̄ otium bonorū operū non habet. Odit anima mea ANΘΡΩΠΟΠΑΘΩC. n̄ quo animā d̄s habeat sed nostro loquitur affectu.

Facti estis mihi insatiabilem nequaquam dimittam peccata uestra.
Pro quo interpretatus est aquila. laborum sustinens. Sim
machus. ΕΡΩΤΗΘΗΝΕΙΛΑΚ ΚΟΜΗΝΟΣ. quod est
defeci miserans. ut ostendat se nequaquam ultra misereri.
quia aliud sit admissos occidere aliud filium. Hunc sen
sum. & in esee propheta legimus. Edictio tua isst. tantum in me
auxilium tuum. quod ita intellegitur. peccas isst. quia
non tuo merito sed meo tantum saluaris auxilio.

Manus uestrae sanguine plene sunt. Casa manifesta. cur
Mater auertat ab eis oculos suos. & multiplicatam oratio
nem non exaudiat quia fuderint sanguinem iusti. & pes
simi coloni heredem admissum interfecerunt. Unde sal
uator ad eos loquitur. Et uos implere mensuram patrum
uostroꝝ. Illi enim interfecerunt missos ad se prophetas. uos iugu
late patris famulias filium. utendum hoc testimonium.
& contra eos qui cum cottidianis operibus sanguinis manus
plenas habeant. In oratione dies noctisque coniungunt

Laquamini mundi estote. Pro superioribus uictimis & ho
locaustis. & adipe pinguium & sanguine taurorum &
hircorum. & pthimianate neomenis sabdato die festo
atque ieiunio. Kalendis. & aliis solemnitatibus. euan
gelium mihi placeat religio. ut baptizemini in sanguine
meo. plauacrum regenerationis quod solum potest pec
cata dimittere. Nisi enim quis renatus fuerit ex
aqua & spiritu. non intrabit in regna caelorum. Ipse quoque dominus
ascendens ad patrem. Cunctes inquit doceat omnes gentes
baptizantes eos in nomine patris & filii & sancti spiritus.

Aguferte malum
perarum. quos
facite ergo fru
tissima consecuti
quiescat agere
alud qd ubi pre
Dicitur bene f
natur. tu
erudiat congru
tale quod loq
& dñs tribue
memorat. Om
ueritate non f
gestroꝝ sapientia
Querite iudici
defendite iud
Victimus iudeoꝝ
eo pupillis ac
ugum ac libero
ai inquit hec f
premia que po
iudicid. ostend
coru qui prude
ne psonnu ho
tra iuste populi
Sifuerint pec

Auferat malum cogitationū irarū ab oculis meis.
 Quod & iohannes baptista dicebat. gemina uir-
 perarum. qui ostendit uobis fugere ab ira uentura.
 facite ergo fructus dignos penitentie. ut qui xpi bap-
 tisma consecutus est. auferat malū de corde suo. &
 qui escat agere puerse. ac postea discat bonū facere. scdm
 illud qd̄ alibi precipitur. Declina a malo & fac bonū.

Discite bene facere. Virtus ergo discenda est. nec
 nature. tantū bonū sufficit ad iustitiam. Nisi quis
 erudiat congruis disciplinis. Jesus quoq; filius syrae.
 tale quid loquit̄. Desiderasti sapientiā serua mandata
 & dñs tribuet tibi eā. & in sequentib; idem esai as com-
 memorat. Omnis qui n̄ didicerit iustitiā sup̄ terram. s̄
 ueritatē non faciet. Discenda est ergo iustitia. & ma-
 gistroꝝ sapientię terenda sunt lumina.

Querite iudiciū. subuenite oppresso. iudicate pupillo
 defendite uiduā. & uenite & arguite me dicit dñs.

Victimis iudeoꝝ euangelica mandata succedunt. & id-
 eo pupillis ac uiduis p̄uidetur. ut securi de utera con-
 iugum ac liberoꝝ suoꝝ martyres ad bella p̄cedant. Cū
 aū inquit hoc feceritis arguite me si non reddidero
 premia que pollicitus sū. Quando aū dicit. querite
 iudiciū. ostendit non esse omnium recte iudicare sed
 eorū qui prudentes sunt. De quib; & salomon in uisio-
 ne p̄ somniū hoc ad dño postulauit. ut accepta sapien-
 tia iuste populū iudicaret.

Si fuerint peccata ur̄a ut coccinū quasi nix de alba

buntur. & si fuerint rubra quasi uermiculus. ut lana
alba erunt. Ordo precipuus. non enī sufficit dixisse.
Lauamini. nisi iungat. mundi estote. ut post laua
erū aque. cordis habeant puritatē. Beati enī mun
do corde quō ipsi dñm uidebunt. Cumq; cordis habue
runt puritatē. debent auferre malū dementibus suis.
Non in conspectu hominū. sed in conspectu dī quē celare ni
hil potest. Quod q; iungit. Quiescite agere puerse.
Illud euangelica sonat. Ecce sanus factus es. iam noli
peccare ne quid tibi deterius fiat. Recedens ergo
auertis. discat bonū. queratq; iudiciū. oppresso sub
ueniat. pupillū uiduamq; sustinet. Et si hoc fecerit.
tunc peccata que prius in modū coctim sanguinea
fuerunt dimittent. & opera eructis a sanguinis
ueste dñi mutabuntur. que de agni confecta est uelle.
& que sequunt in apocalipsi qui uirginitatis candore
resplendent.

Si uolueritis & ob audieritis. bona tēra comedatis.
Si nolueritis. & non audieritis. siue ut in hebreo ha
bet. & me puocaueritis ad iracundiā gladius deuora
bit uos. Liberū seruat arbitriū. ut in utraq; parte
nō ex parte iudicio dī. sed ex meritis singulorū. uel pēna
uel premiū sit. bona autē terre. Illa puto dici. de qua
in psalterio legitur. Credo uidere bona dñi in
tēra uiuentiū. & beati mites quō ipsi possidebunt
tēram. uel certe quia iudeis loquebat qui nec dū
poterant capere spīalia. pollicetur eis bona p̄sen

asisti. ut saltem
& qua noluerunt
ad iracundiā sē
labst romanus d
fient quos dñi
tibus hominū pe
Quomodo facta
Iudici iustitia
Terbi hebraicu
dormunt. & re
& futurū tēpu
de futuro diei
cuius que qu
taculū. subito p
temporib; intel
ad passionē xpi
uirtutes facti su
sion. tamen se p̄
ad dicit. Sion a
ta est. Que pos
cuius dauid. p
do tabnaculū d
est. quando na
qui in libro die
thun. cethem
paulatim asacr
si si rex religio.

tisseti. ut saltim presentibus inuitati faciant que precepta sunt.
 Quia noluerunt audire. sed contrario puocauerunt
 ad iracundiam sem inrit. propterea eos gladius deuorauit.
 idest romanus deleuit exercitus. & hec inquit omnia
 fient quos domini locutus est. cuius sententia permanen-
 tibus hominum peccatis non potest inmutari.

Quomodo facta est meretrix ciuitatis fidelis. plena iu-
 dicii iustitia requieuit in ea. nunc autem homicida.
 Verbum hebraicum. iatin. pro quo septuaginta transtulerunt.
 dormiuit. & requieuit. & requiescit. Idest. & perennium
 & futurum tempus signum. Unde aquila. & theodotio. quasi
 de futuro dicunt. miratur autem prophetaico spiritu quod
 ciuitas que quondam fidelis fuit. uel fidelium receptaculum.
 subito facta sit meretrix. quod quidem & esaias
 temporibus intellegi potest. sed plenius refertur
 ad passionem christi. quando omnes declinauerunt simul
 inuitiles facti sunt. Et quamquam in hebraico non habeat
 sion. tamen septuaginta ut sensum manifestiorem facerent
 addiderunt. Sion autem mons est in quo hierusalem urbs condi-
 ta est. que postquam capta est ad dauid. appellata est
 ciuitas dauid. Nec ambigo in ea fuisse sanctos uiros. quin
 do tabernaculum dei habuit. & postea templum edificatum
 est. quando nathan. & gad. prophetauerunt. & super choros
 qui in libro dierum plenius describuntur. asaph. & idi-
 thun. & theman. & filii chore. constituti sunt. ut
 paulatim a sacrificiis uictimarum ad laudes domini tran-
 sissent & religio. Ciuitas ergo fidelium que prius fuit

plena iudicii. & iusticia requieuit in ea. Hunc plena
est homicidis. qui interfecerunt pph^{as} & ipsū dñm
saluatōrē. Fornicationē aū hierusale quomodo di
uaticauerit cruxa sua omni transeunti sub nomine
oolibe hiezechiel psequitur. que inter p^{ta}tē taberna
culū meū in eo. quod nunc alus uerbis dicitur. iusti
cia requieuit in ea. Pro iusticia in hebraico scriptū est
Sedec. quod iustū magis sonat quā iusticiā. ut intellega
mus prius in ea dñm conmoratū. de quo alibi dicitur.
“ Iustus aū quid fecit. Dñs in templo scō suo dñs in celo
“ sedis eius. que omnia possumus ANATW THN. referre
ad anū mā scī quondā uiri in qua prius di iusticia
cōmorata est. si postea peccauerit. & phos p^{ta}cedō.
homicide demones in ea fuerint conmorati. Argentū tuū
uersū est in scoriā. Ad ciuitatē loquitur sion. in qua
prius requieuit iusticia. quod argentū doctrina ui
“ delicā scripturarū de qua in psalmis. Eloquia dñi eloquia
“ casta argentū igne examinatū pbatū t^{re} purgatū septu
plū. uersū fit in scoriā. quod hebraice dicit. sigim. rubigo
uidelicet in alloy. siue purgantia & sordes que igne ex quo
cuntur. ut quia argentū nominauerat. serua. ΜΗΘΑΦΟΡΑΝ.
Potest aū & hoc dici qđ iusti & scī uiri qui prius in urbe uersa
ti sunt postea in sordes u^{si} s̄ peccatorū.
Cauones tui miscent uinū aqua. Pro quo symmachus
trastulit. uinū tuū mixtū aqua. & est sensus. lex di pura
atq; sincera. & uera dicā. mera ueritate sub nixa. uiola
ta est traditionibus phariseorū quod dñs in euangelio

plenius doceat. Om
num. omniq; doc
pquam potest a
dita loquit. ut
ni scārum scrip
Hereri quoq; eia
tellegentia. & fi
aqua. cum econ
stale uinū quo
gina saba in sal
nas eius & mu
& ecclēsiastes
co sermone an
ocion. id est
cos ΑΠΟΤΟΥ
“ Principes tui
Istū p in obedi
declinantes in
& phariseos. qu
ferunt relinq
soti fuerunt p
cuere debes n
qui rapinas m
florā ipsi furep
“ nobis. uidebas
teris portione
“ Om̄s diligunt

plenius docet. Omisisse eos legē dī & sequi mandata homi-
num. Omnisq; doctor. qui austeritate scripturarum.
p̄ quum potest audientes corripere. uertit ad gratiā.
Vita loquit̄. ut non corrigat. sed delectet & audientes in-
nū sc̄arum scripturarū. uiolat atq; corrūpit sensu suo.

Heretici quoq; euangelicā ueritatē corrūpuit praua in-
tellegentia. & sunt caupones pessimi. facientes de uino
aquā. cum e contrario dñs n̄r aquas in uinū uertit.
& tale uinū quod miratur architrudinus. quale & re-
gina saba in salomonis est mirata conuiuio. pincer-
nas eius & ministros uini. sua uoce conlaudans. Sed
& ecclesiastes ministeria uini atq; conuiuii sui misti-
co sermone conscribit. Unde puino aquila. CΥΜΠ
OCION. idest conuiuū interpretatus. quod apud gre-
cos ΑΠΟ ΤΟΥ ΠΟΤΟΥ. apud nos a conuictu rectius

Principes tui inoboedientes soti L appellatur.

Furū p̄ inoboedientes. aquila recedentes. s̄r̄m machus
declinantes interpretatus est. Principes autē scribas uocat
& phariseos. qui ad n̄o recedentes. ymmo ueritatis
semitam relinquentes p̄uerso ambulauer̄ itinere &
soti fuerunt pditoris furisq; iude. quod quidē & nos
cauere debet. ne accipientes ab hominib; sc̄ti munera
qui p̄ rapinas in aserosq; lacrimas diuitias congregant.

Non tā ipsi fures quam soti furū appellemur. dicaturq;
nobis. uidebas furē & currebas cū eo & cum adul-
teris portionē tuā ponebas.

Om̄s diligunt munera secuntur & tributiones.

- INKATA AOTW**. uicioꝝ numerantur. Etiaꝫ hu qui
diligunt munera. non dixit qui accipiunt. hoc eni se
pe necessitate fit. Sed qui non putant amicos nisi
a quib; dona p̄ceperint. nec os considerant amicoꝝ
sed manus & os sc̄os iudicant quoz exauriunt manus
piu. de quib; & ecclesiastes loquitur. Qui diligit pec
cunia non implebitur pecunia. Istius modi sequunt
retributiones ut laudent eos a quibus aliquid accipe
runt. uel certe nulli quippiã tribuant. nisi a quo se
recepturos putauerint. Pro retributionibus simma
chus uicissitudinis. uel ultiones uic̄ptatus est. Uthi
quoq; in culpa sint qui reddunt malũ p̄ malo. & dentẽ
p̄ dentẽ. & oculũ p̄ poculo. & non imitantur illud. Dauid
S̄ reddidi retribuntibus mihi mala. Et hieremie de iusto
dicentis. Dabit p̄cipienti se maxilla sua. saturabitur
obprobriis. ut impleat euangeliũ uirũ cui dicit. Qui p̄
p̄cussit in maxilla. prebe ei & alteram.
Prop̄ hoc ait dn̄s exercitũ fortis isrl̄. P̄ forti isrl̄
quod om̄s similit̄ transtuler̄. Soli septuaginta nescio
quid uolentes posuerunt. Uae fortes isrl̄. quod nos
sic edisserere possumus. ut dicamus principes quosq; cor
rupiatq; robustos. De quib; scriptũ est. Potentes poten
ter torm̄ta potientur. & cui plus datur. plus exigent
abeo. Ab utimurq; hoc testimonio. si quando opus fu
erit adũsum eccl̄e principes. quidestruunt
operibus dignitatem.
Eheu consolabor sup̄ hostibus meis. & uindicarebor

de inimicis meis. Rursum & in hoc quod in hebraico non
 habetur. Ponunt septuaginta. Non cessabit enim
 furor meus contra inimicos meos. Corripit autem scribas
 & phariseos. de quibus & in euangelio loquitur.
 Iac uobis scribae & pharisei. & in alio loco. Generatio
 adultera & puer uersa signum querit. & signum non da-
 bitur ei nisi signum ionae prophetae. Plangit autem & men-
 tissimus patet principes delinquentes. & hostes suos uo-
 cat & inimicos appellat quod pereant quod nolint
 agere penitentiam. quod se uenientem non susceperunt.
 Ad propinquans enim hierusalem fleuit & dixit. Hierusa-
 lem hierusalem que occidis prophetas & lapidas eos qui ad te
 missi sunt. quoties uolui congregare filios tuos sicut
 gallina pullos suos. & noluisti. Consolatio ergo di-
 super hostibus eius & inimicis est. ut qui non senserunt
 beneficia supplicis corrigantur.

Et conuertam manum meam ad te. & excoquam a purum sero
 cinerem tuum. & auferam omne stagnum tuum. Psalmus.
 quod interpretatus est symmachus. aquila. CTEMPHYNA
 id est uinacia. theodocio. ΠΙΤΑΡΤΩΑΕΕ. id est acinum
 uis interpretatus est. Soli Lxx. incredulos. uel inobe-
 dientes. sensum magis quam uerba utentes. quia enim supra
 dixerat argentum tuum uersum est in stercus. nunc seruat.
METAPHORAN. ut conuertat super eam. id est extendat
 manum suam ad puniendum atque purgandum. & excoquat
 omnes sordes ac uicia peccatorum. ut separato stagno pu-
 rum argentum remaneat. quod absque igne fieri non

potest p̄ quod significat eos passuros esse torm̄ta. Legim̄
 " & in malachia de dño. Ipse grediet̄ quasi ignis conflatoru.
 " & quasi herba fullonũ. & sedebit conflans & mundans
 sicut argentũ & aurũ. & mundabit filios leui. ut post
 " quã mundati fuerint. dicatur de eis. & erunt dño of
 ferentes uictimas iniustitia. Hiezechiel quoq; omne domũ
 isrl̄ aere & ferro. & plũbo. & stagno. dicit esse commixtã
 & postea purgandã. ut post quã purgata fuerit cognoscat
 quia ipse sit dñs. Sed & in euangelio sub alia. Meta phora.
 Idẽ sensus ostenditur. Cuius uentilabrũ in manu eius. &
 mundabit frum̄tum uinhorrea. paleas aut̄ conbit & igni in
 " **E**t restitua iudices tuos ut fuerunt Extinguibili.
 " prius. & consiliarios tuos. sic antiquit̄s. Incurte
 fidei sion que postea facta est meretrix. & puisto siue us
 titia. habitauer̄ in ea homicide. Ideo dñs conũti manu sua
 ut excoquat eam ad purũ. & auferat omne stagnũ eius.
 & restituat iudices illius sicut fuerunt a principio. &
 consiliarios sic antiquit̄s. Iudices priores fuer̄. moyses.
 & hiesus filius naue. & ceteri a quibus etiã liber scriptur̄
 sc̄s nom̄ accepit. & postea dauid. & alii iusti reges. Re
 stituit ergo iudiciũ similitudinẽ. uel post captiuitatẽ
 babilonia. ut iudei uolunt zorobabel & ezram & ne
 emiã. & ceteros principes qui usq; ad hyrcanũ populo
 pr̄fuerunt. cui herodes successit in regnũ. uel certe
 uerius & rectius apostolos. & qui p̄ apostolos credider̄
 ecclesiarũ qui principes constituti sunt. sicut in prin
 cipio huius dixim̄ uisionis. quod & conũtinatio & rep̄mus

sic p̄met̄. ut temp
 passione eius find
 " Post hęc uocabi
 " Iudei ecclesia qu
 " quã degentibus p
 " hoc est dñi saluato
 " r̄ est. non potest
 " fidelem quoq; appell
 " ostendit ab his esse
 " Non in iudicio re
 " Non om̄s redim
 " de quib; & supra d
 " scelerati & peccato
 " liquere consip̄ti.
 " qui prius idolis sac
 " quos elegerant. Sig
 " Erunt enĩ quasi
 " & uelut hortus
 " iudei legentes scrip
 " t̄. & in p̄t̄is es
 " que aruit. In qua
 " p̄ma et ariditate
 " uerboꝝ. nunc apud
 " regum. Id est scien
 " sari arboꝝ. qui a
 " de adfert. de quib;
 " est. holera mand

sio p̄tineat ad tempus dominice passionis & ad fidē que post
passionē eius fundauit ecclesiam.

Post hec uocaberis ciuitas iusti urbs fidelis. Haec p̄p̄i
Ecce ecclesia que in dñm creditura est tam de iudeis
quā de gentibus p̄fatus sermo complectit̄. Urbs aut̄ iusti.
hoc est dñi saluatoris. siue ipsa iusta uocabitur de qua dic
tū est. Non potest ciuitas abscondi sup̄ montē posita.
Fidelem quoq; appellans. uel metropolim iuxta septuaginta.
ostendit ab his esse appellandā qui in dño credituri sunt.

Sion in iudicio redimetur. & reducent eā in iustitia.
Non om̄s rediment̄. nec om̄s salui fient. sed relique
de quib; & supra dictū est. Reducetur aut̄ in iustitia. cum
scelerati & peccatores contriti fuerint. & qui dñm re
liquere consūpti. Cumq; saluati fuerint confundent̄
qui prius idolis sacrificauerant. & erubescant in hortis
quos elegerant. Significat aut̄ loca luxurie lucos & nemora.

Erunt enī quasi terebintus defluentibus foliis.
& uelut hortus siue paradysus sine aqua. Usq; hodie
iudei legentes scripturas sc̄as. terebintus sunt siue quer
cus. & in p̄tatu est s̄m machus & iuxta euangelium. ficus
que aruit. In qua cū dñs poma que sisset & non inuenisset.
& aeterna ei ariditate maledixit. sed & ipsa folia & poma
uerboꝝ. nunc apud eos esse cessauerunt. hortus quoq; in
riguus. Id est scientia scripturarū. siue paradysus diuer
sarū arboꝝ. qui absq; gratia sp̄itali est. ne olera qui
de adfert. de quib; apostolus loquit̄. Qui aut̄ infirmus
est. holera manducet. & siccatis radicibus omnis uitor

in ariditate uersus est ac squalorem.

- “ **E**terit fortitudo u^{ra} ut fauilla stuppe. Pro fauilla. **ANΦTINATMA**. ut p^{re}tatus est symmachus. quando stuppa peccatur. & quicquid sordium habet picitur. Omnis igitur fortitudo & supbia peccatorum & sceleratorum in se quidem reliquerunt d^{omi}nm. & uidecirco consumptis. & sacrificauerunt idolis. & erubescunt in hortis quos elegerunt redigentur in purgantia stuppee. que leui uocantur incendio. Sequitur enim & opus eius. id est fortitudo h^{uius} u^{er}se. siue idola tri^{um} in qua erraueratis. paruula scintilla consumet.
- “ **E**t succendatur utrumque simul. & scientia uidelicet u^{er}se deorum & omnia opera que faciunt. siue & idolorum & hierusalem in qua idolum fuit. & succendente d^{omi}no nullus extinguere poterit. que omnia de contrariis quoque doctrinibus accipere possumus. quod & magistri & discipuli pariter perant. & omne opus eorum ignis pabulum sit.
- “ **V**erbum quod uidit esaias filius amos super iudam & hierusalem. Et in priore uisione quam iam exposuimus. ubi septuaginta in se p^{re}tati sunt. quam uidit contra iudam & contra hierusalem. in hebraico scriptum est: **al. iuda. hu. hierusalem.** & in hac que secunda est in hebraico similiter continetur. Et miror cur LXX. in se p^{re}tas in illa dixerint contra iudam & hierusalem. & in hac de iudam & hierusalem. Nisi forte quia ibi appellatur gens peccatrix. populus plenus peccati semper pessimus filii iniquitatis & principes sodomorum ac populus gommurze & ciuitas meretricis. & cetera istiusmodi. sensu

B

magis quam uerbū int̄ p̄tati sunt. & hic quia statim prospere
 ra promittuntur. Erit in nouissimis diebus istis mani
 festus mons dñi. & domus dñi in summitate montiū. Non
 contra iudeā & hierusalē. sed de iudea & hierusalē p̄phaciā
 intellexerint. Cum & illa legerimus post comminatio
 nē p̄spera. restitua iudices tuos ut fuerunt prius.

& consiliarios tuos sicut antiquitus. post hec uocaberis
 ciuitas iusti urbs fidelis. & in ista post prospera. tru
 culenta sit comminatio. Ecce dominator dñi exercitu
 um auferet ab hierusalē & abiuda ualidū & fortē. omne
 robor panis. & omne robor aque & reliquē. Ergo iuxta
 hebraicū & illa uisione & in isto sermone quā uidit esaias
 filius amos de iuda & hierusalē. ut symmachus transtu
 lit. sed absolute de iuda & hierusalē. in quo possunt &
 lea & tristia contineri. Et hoc considerandū quia ibi
 uisionē uideat. hic uerbū quod erat in principio apud
 dñm. Et nulla iudeis cominans ad gentiū ueniat salu
 tem. In ista gentiū salute iniquiens punito iust. & ex
 utraq; uocatione credentes in xpi ecclesā congregat.

Erit in nouissimis diebus p̄paratus mons domus
 dñi in uertice montiū. Nouissimos dies & in gene
 sis legitur. quod uocante iacob filios suos atq; dicente
 uenite adnuntiate uobis quid futurum sit in nouissimis diebus.
 postea ad iudam de cuius semine ortus ē xps dixerit. non de
 fiet & princeps de iudam neq; dux ex femoribus ei. donec ueniat.
 Cui repositum est. Eripse erit expectatio gentium. In his
 nouissimis diebus. erit ora nouissima. De qua iohannes

apostolus loquitur. Filiolime nouissima hora est. in qua
abscessus est lapis de monte sine manibus creuit in montem
magnum & repleuit omnem terram. aquo & principes thm
in hie zechiele dicitur uulneratus. hic mons in domo dñi est
quam propheta suspirat dicens. Unum petiui ad dno. hoc re
quiram. ut in habite in domo dñi. omnes dies uite meue.
& de qua paulus scribit ad thimotheu. sin aut tar dauero ut
scias quomodo te oporteat conuersari in domo di que est eccle
sia di uiuentis. columna & firmamentum ueritatis. hec domus
edificata est sup fundamentum apostolorum & prophetarum.
qui & ipsi montes sunt quasi imitatores xpi. Et de hac domo hie
rusalem psalmista conclamat dicens. Qui confidit in dno sicut
mons sion non commouebitur in & ternu qui habitat hierusale.
Montes in circuitu eius. & dñs in circuitu populisui. unde & super
unum montium xps fundat ecclesiam & loquitur ad eu. In spe
tris. & sup hanc petra edificabo ecclesiam mea. Et por te in fe
ri non preualebit aduersus eam. simile quid ad desiderant
anima suam. Et impatienter domum di uidere cupiente se se lo
quitur. Quare tristis es anima mea & quare conturbas
me. Quia iterum. Hec recordatus su & effudit in me anima
meam. quo per transibo in locu tabernaculi admirabilis
usque ad domu di. In uoce exultationis & confessionis so
nus epulatum. septuaginta manus est in monte dñi & domu
di super capita montium transtulerunt quod testimoniu
um hisdem uerbis. Et micheas propeta posuit. quae in
suo loco exposui.

Eteleuabitur super colles. quincapitibus montium.

ostensus est & paratus. Iste sup colles deuabitur. de quib mon
 tibus & collibus incantico canticoꝝ sponsa loquitur.
 Iox fratruelis mei. ecce hic uenit saliens sup montes. transi
 liens colles. similis est fratruelis m̄s acceptae. uel hinnu
 lo ceruoz in montibus bethel.

Et fluent ad eum om̄s gentes. & ibunt populi multi.
 Om̄s enī gentes seruient ei. cui dictū est. Postula ame
 & dabo tibi gentes hereditatē tuā & possessionē tuā ter
 minos terre. Ut seruiant ei iuxta sophomā sub iugo uno.
 De quibus idē p̄ph̄a testatur. Ex finibus fluuioz & thopie
 adferent tibi hostias. & in septuagesimo primo psalmo
 legimus. In conspectu eius p̄cident & innum̄i & thopes. In no
 mine ihu omne genu flectetur celestiū terrestriū & in

terdicent. uente ascendamus ad montē fernorum.
 dñi. & ad domum dñi iacob. & docebit nos uias suas. & am
 bulabimus in semitis eius. Gentes & populi nequaquā p̄pria
 salute contenti. se mutuo hortab̄tur & dicent. Venite
 & ascendamus ad montē dñi & ad domū dñi iacob. ut recipiam̄
 uic̄us. de quibus supra diximus. quisit mons dñi p̄paratus
 & que domus dñi sup uesticē montiū. Domus autē dñi dicit̄
 dom̄s dñi iacob. Ut recipiam̄ uic̄us instrumentum. & non
 sc̄dm̄ manicheū aliā extra domū dñi iacob. queramus domum
 um autē fuerimus in domo dñi iacob. tunc docebit nos uias suas
 p̄ quas gradiamur ad eū & ambulabimus in semitis eius
 quas trauerunt & alii. Deniq; & ih̄s ascendens in montē
 docebat discipulos suos octo beatitudines. & cetera que
 euangelicus sermo completatur. prius ergo discende sunt

uae dñi & postea ambulandū in semitis eius.

“**Q**uia desion exhibet lex & uerbū dñi de hierusalem.
Omn̄s gentes populi multi. Idcirco semutuo hortabuntur & dicent: Uenite ascendamus usq; ad montē dñi. & cetera que secuntur. quia desion egredietur lex & uerbū dñi de hierusalem. Nequaquā desion. & desolitudine. & demonte choreb. sed demonte sion in quo aedificata est hierusalem. & de hierusalem in qua templū est & religio dī. Legimus quod sepe dñs docuerit in templo. & quod non oportuisset mori pphetam extra hierusalem. & supra uerbū & legē pariter nominatam. Uerbū principes iubentur audire. legē populus auribus percipere. qui enī prius legem fecerit. postea uenit ad sermonē dī. sed & in hierusalem primū fundata ecclesia. totius orbis ecclesias seminauit. & hoc dicendū. quod quicūq; in spūcula & in uisione pacis fuerit. In hoc & lex & uerbū dñi constitutū sit. & pulchre n̄ dixit. in sion & hierusalem erit & manebit uerbū & lex dñi. sed egredietur ut de illo fonte om̄s nationes doctrina dī significet

“**E**t iudicabit gentes arguet populos **I**n rigatas. multos. Ergo & sint gentes & gentes iudicandū est. Nec om̄s increduli pari sententia contempnandi. sed p diuersitate meritoꝝ diuisa passuri sunt. Post quā iudicauerit gentes. tunc arguet & populos multos. sive ut. Lxx. transtulerunt populū multū. & nota ordine gentes iudicantur. quia crediturē sunt. qui enī

non credit. iam iudicatus est. populus autē multus qui intellegitur isrl. nequaquam iudicabitur. sed arguetur. quia ad semissū filium dī non receperit.

Et conflabunt gladios suos in uomeres. & lanceas suas in falces. Omne bellandi studium uertetur ad pacem. Et discordia erit in toto orbe concordia. Gladii mutabuntur in uomeres. & lancee in falces. Ut omisso furore bellandi. agriculturę seruiant. Et tuberrimas falcebus messes secent. quod quid quidē & spītalit̄ intellegi potest. Quando omnis duritia cordis nr̄i. xp̄i uomere frangit̄. & radicanatur spine uitioꝝ. ut sementis sermonis dī crescat in fruges. & postea labores manuum nr̄arū manducemus. Quando uenientes ueniunt in exultatione portantes manipulos suos.

Non leuabit gens contra gentē gladium. neq; exercebuntur ultra ad plium. Ueteres reuoluamus historias. & inueniemus usq; ad uicesimū octauum annū cesaris augusti. Cuius quadragesimo primo anno xp̄s natus ē in iudea. in toto orbe terrarū fuisse discordiā. Et singulas nationes contra uicinas gentes arsisse studio puglandi. Ita ut cederent & cederentur. Orto autē dno saluatore quando sub p̄inde s̄iriḡ c̄yrino. prima est in orbe trarū facta descriptio. & euangelicę doctrine. pax romani imperii p̄parata. Tunc om̄a bella cessa uerunt. & nequa quā poppida & uicos exercebant ad peliū. sed agroꝝ cultū. militibus tantū legionibusq; romanis contra barbaras nationes bellandi

studio delegato. Quando impletus est angelorum ille concensus
" gloria in excelsis deo. & sup terram pax in hominibus bone uolun-
" tatis. & in diebus eius orta est iustitia & multitudo pacis.

" **D**omus iacob uenite & ambulemus in lumine domini. pie
" cisti enim populum tuum domum iacob. Post uocationem enim
gentium & ostensionem montis domini super uerticem montium ad po-
pulum suum. Idest populum iudeorum. qui appellatur domus iacob
propheta conuocatur & hortatur eos. ut qui in tenebris uersan-
tur erroris. lumen suscipiant ueritatis. & ambulent in lu-
" mine domini. & quodam modo dauid cum canit. Accedite
" ad eum & in luminamini. & facies uestrae non confundentur.
Omnes enim qui operantur malum. odit lumen. & non uenit
ad lucem. ne opera eius arguant. Uos autem domus iacob do-
mus populi mei. uenite mecum & pariter ambulemus in lu-
mine domini. recipiamus euangelium christi. In lumine enim ab eo
" qui dicit. Ego sum lux mundi. Cumque hoc locutus esset
ad populum iudeorum cernens inpenitentem cor eorum. & animam
incredulitate durissimam. facit ἄτιοκτοφάμ ad dominum
& dicit. Ideo eos hortor ut ad te ueniant & tecum tuo lumi-
ne proficiant. Quia pro merito peccatorum suorum reliquisti
populum tuum quendam uocab.

" **Q**uia repleri sunt ut olim. & augures habuerunt
" ut philistin. Philistin semper septuaginta aliige-
nas in preteritis sunt. nomen commune proprio. que est
hodie gens palestinorum. quasi philistinorum. quia pe-
littera sermo hebraicus non habet. sed phi. greco
utitur. Unde & illud. quod in psalms legitur. cum

enumeratione ceterarum gentium. Mibi alienigenę subditi sunt.
 non omnes externas nationes. sed propriae palestinos significat.
 reddiditque causas quare piecerit deus populū suum domū iacob.
 quia repleri sunt inquit ut fuerunt in principio auguribus;
 & hominibus; cunctisque sordibus idolatrię. non attendenda
 somnia nec auguria. Moysē scribente cognoscimus.

Quae habuerunt gentes quas eiecit deus a facie israel. Chananeorum
 amorreorum & caeterorum. hunc locū ecclę tractores. Aliter atque
 aliter edisserunt. quidam enim uolunt hoc significari quod
 piecto populo iudeorum. Ingressus sit terram quondam reprimis
 sionis romanus exercitus. Eiectis iudeis habitauerunt in
 iudea alienigenae qui de toto orbe diuisarū gentium accole
 adducti. a tito. & uespasiano. & hadriano. caeterisque prin
 cipibus. Alia autē putant hoc non pertinere ad romana tempo
 ra. sed ad superiora. prius quam ab abylonis uastarentur.
 quod sub impiis regibus fecisse narrantur. & ad nō derelic

Et pueris alienis adhererunt. pro quo LXX transtu [ti sunt].
 lerunt. Et filii multi alienigenę nati sunt eis. firmi
 chus. & cum filius alienis adplauserunt. pro quo scriptū est
 in hebraico. ierphicu. quod hebrei interpretantur. et phitico
 ticati. Et nos ueritatem adhererunt ut uictorū ingentē iudeā
 turpitudine monstrā. Intantū autē greci & romani hoc quon
 dā uitio laborauerunt. ut scidarissimi philosophorū greci habe
 rent publice concubinos. & adrianus philosophicis artibus eru
 ditus. Antinoum consecraret indeū. templūque ac uictimas
 & sacerdotes institueret. & ex eo egypti ciuitas. ac regio
 nomen acceperit. Inter scorta quoque in fornicibus spectaculoz

pueri fuerint. publicae libidini expositi. donec subconstan-
tino imperatore xpi euangelio coruscante. & infidelitas
uniuersarū gentiū. & torpido delata est. porro septuagin-
ta conuges eorum uiolatas esse significant. dum filios alie-
nos iudeis generant. simmachus. quodā circuitu & honesto
sermone. plaudentiū eandē cum pueris turpitudinem
demonstrauit.

“ **R**epleta est terra argento & auro. & non est finis thesaurorum
eius. In cetera uicia terre domus iacob. & iam auri & ar-
genti multitudo enumeratur. In omnia & augures equos.
& quadrigas. quas deus multiplicari prohibuit regibus israel. In
hæc idola que sunt opera manuum hominum auaricia condemp-
natur. Unde dominus precepit in euangelio. Ne thesaurizemus in
terra nobis. & ne faciamus nobis thesauros de quibus fur possit
eripere. ad extremum inferens. Non potestis deo seruire & ma-
moni. pulchra autem illud. *K W M M A*. uersiculi semper auarus
est. Aliis uerbis propheta significauit dicens. & non est finis
thesaurorum eius. non quo thesauri finem non habeant. sed quo
possidentium animus non impleatur. Utraque autem gens. & iu-
deorum & romanorum. per hæc uerba auaritiæ sigillatur.

Quod hystoriæ quoque tam grece narrant quam latine.
nihil iudeorum & romanorum gente esse auarius. Unde & re-
pendarum lex constituta est. & cotidie uidemus illud
compleri apostolicum. Qui precipis non furandum fureris. Fur
iudicem arguet atque condemnat. iudex furatior. In alio de se
promens sententiam.

“ **E**t repleta est terra eius equis. & innumerabilis quadriga

eius non enī dignē est numero quod contra dī imperiū
 possideatur. Unde & in psalms dicitur. Fallax equus ad
 salutem. Et in exodo. Equū & ascensore deiecit in mare.
 & in alio psalmo. Hi incurribus & hi inequis. nos autē in no-
 mine dñi dī nrī inuocabimus. Potest autē utrūq; intellegi.
 quod & populus iudeorū contra preceptū dī sibi equos &
 quadrigas multiplicauerit. & terra iudeorū uictorum
 equis & curribus sit repleta.

Et repleta est t̄ra eius idolis. Opus manuuū suarū ado-
 rauerunt quod fecer̄ digiti eorū. & incuruauit se homo.
 & humiliatus est uir. Vbi quondā erat tēplū & religio
 dī. Ibi hadrianista tua. Et uisus idolū collocatū est. q̄t
 multi sup̄ illo testimonie int̄p̄tant. quod in euangelio
 legimus. Cum autē uideritis abominationē desolationis
 stantē in loco sc̄o. & operi manuum suarū inclinati sunt.
 & homo rationale animal. aēs. adorauit & lapidē. Sunt
 autē qui haec de iudeis int̄p̄tent. quod ante quā caperent̄
 ab abyloniis. uniuersa fecerint. & ideo dimissi sunt adō.

Unde & in fine capituli ponit̄. Ne ergo dimittas eis. pos-
 sumus sc̄d. **ΑΝΑΤΩΤΗΣ**. Et hoc dicere quod omne dog-
 ma contrariū ueritati. adoret & opera manuuū suarū. Et
 constituat idola in t̄ra sua. & incuruetur homo & humi-
 lietur uir. & se erigere n̄ possit. quia sit ad diabolo con-
 ligatus nisi illū erexerit dñs in exēplū illius mulieris
 quā satanas uinxerat annis. x. & octo. ut nequaquā celū
 sed terram semp̄ aspiceret.

Ne ergo dimittas eis. p̄ quo septuaginta int̄p̄tati sunt.

Et non dimittat eis. si dñs loquit̃. Ita intellegendū est. quia tanta fecer̃. non parca eis. nec tam innumerabilia peccata dimittit̃ Siphysa. sic sentiendū. ne ergo dimittas eis. qui tanta scelera perpetrarunt. Quod sideromanis intellegimus. uetior interpretatio est. qui subuertentes templū dī. n̄ cum adorauer̃ qui uictoriā tribuit. sed idola manū suarū. Sin aut̃ de iudeis prophete truculenta sententia est. ut contra populū suū orare uideat̃. Cui sup̃ dixerat. dom̃ iacob. uenite & ambulem̃ in lumine dñi. **I**ngredere in p̄tra abscondere fossa humo. a facie & mine dñi. **T**imoris dñi & gloria maiestatis eius. Ego quidē populū cohortatus sum dicens. Domus iacob uenite & ambulemus in lumine dñi. sed quia precit̃ dñs populū suū iacob. precit̃ aut̃ quia aut̃ fecit̃ aut̃ passus est̃ quod sup̃ exposuimus. Ideo p̄nuncio uobis que uentura sint̃ mala. & hortor ut ingrediamini p̄tras & abscondamini in speluncis a facie babiloni uel romani exercitus quando om̃a uastabunt̃ iuxta illud quod in euangelio legimus. Tunc dicent montib; cadet̃ sup̃ nos. & p̄tris abscondite nos. iuxta anagogen uero a facie domini & maiestatis. Precipit̃ nobis ut sumam̃ p̄tre fortitudinē de qua dictū est̃ p̄tra refugium leporib; & in p̄tra exaltasti me. **M**oyses quoq; in foramine p̄trae ponit̃ ut uideat̃ posteriora dī & bibebat̃ populus de spiritali sequenti eos p̄tra. Absconditurq; in p̄tra qui ingredit̃ cubiculū suū. & clauso hostio adorat̃ patrem suū. ut in tereno corpore constitutus transeuntē mundi n̄ sentiat̃ tempestatem.

OCULI SUBLIMES HOMINIS HUMILIATI SUNT. ET IN CURUIBITUR ALTITUDO UIRORUM. EXALTABIT̃ AUTEM DñS SOLUS IN DIE ILLA.

um hostes uenerint & omnē puincia[m] aut babilonius aut
 romanus mucro uastauerit. & circū sederint agmina bella
 toꝝ hierusalē. Tunc nec diuitiae. nec nobilitas generis. nec po
 tentia dignitatū aliquē defendere poterunt. sed omniū erit
 una captiuitas. & dñs solus exaltabitur. Cuius irā nullus pote
 rit declinare. multahęc dedie iudicii intellegunt. qđ omnis
 creatura comparatione diuinę glorię humilietur & incur
 uetur & nihil esse se sentiat.

Dies enim dñi exercitiuum super omnem supbum
 et excelsu[m]. et super omnem arrogante[m]. et reliqua.

Thę prioribus coniungunt. indie inquit. illa in qua ex
 altabitur dñs solus. hoc est indie ultionis dominicę excelsi
 quisq; & arrogantes atq; sublimes captiuitati & gladio sub
 iacebunt. METAPHORICWC. aũ sermo de magnis ē atq; prin
 cipibus. quod quanto magis supbierint. tanto amplius depri
 mantur. Dñs enī supbis resistit. & humilib; dat gratiam.
 qui dedie iudicii intellegunt. supbū & excelsū & sublimem
 & arrogante[m]. diabolū dici putant. qui supbis loquitur.
 Sup stellas caeli ponā sedē meā. sedebo in monte excelso.
 sup om̄s montes excelsos ad aquilonē. ascenda sup nubes
 ero similis altissimo. Quando ex ore infanciu[m] & lactantiu[m]
 pficietur laus. ut destruat[ur] inimicus & ultor.

Et sup omnes cedros libani sublimis et erectas.
 et super omnes quercus basan.

Et in uicesimo octauo psalmo canitur. Uox dñi conteren
 tis cedros. conteret dñs cedros libani. & in tricesimo
 sexto. Uidi impiū exaltatū & eleuatū quasi cedros libani.

Et transiui ecce n̄ era . & quesiuui eū . & non est inuentus lo-
cus ei . Quercus quoq; basan . quas aquila ΔΡΥΑC . Symma-
chus & theodotion . ΒΑΣΑΝΟΥC interpretati s̄ . Glandiferas
nouimus . que & si fuerint fructus porcorū sunt alimenta
non hominū . Basan regio est arabie . cui imperauit ῥογ . qui
appellatus ē rex basan . qui interpretatur ΑΙΧΥΝΤΙ . id est ig-
nomina . quā si confusionē transferre uoluerimus . magis
CΥΝΧΥCΙΝ . Idest babylonē significat . quā basan . Sup̄ om̄
ergo qui erigunt̄ in supbiā & faciunt opera ignominie acq;
incaeno libidinū uolitantur . dñi uindicta consurgat .

Quod si prudens lector quesierit quur̄ in tēplo dñi cedri
na ligna sint posita . & in centesimo tertio psalmo legam̄
uxta hebraicā ueritatē . Saturabuntur ligna dñi . & ce-
dri libani quas plantasti ibi passerēs iudificabunt . Et uic-
cetera ligna . Et cū cedri ad laudes dñi prouocentur . Et in
aduentu saluatoris . quando om̄s arbores & ligna cum
pi adplaudent ramis suis . Scriptū sit . Pona uic̄ terra
inaquosa cedrum & buxū . Fēipressum . & pinum .
& nunc diē dñi super cedros libani sermo propheticus
conminat̄ . Hoc dicendū est quod ex eodē genere hominū . Alii
subliment̄ ad regnū . Alii detrahentur ad p̄gnā . & cedri li-
bani que p̄pter supbiā conterentur . Eligantur cū boni
odoris fuerint . & cū apostolo dixerint . xp̄i bonus odor
Et sup̄ om̄es montes excelsos . Et sup̄ . sumus dō .
om̄es colles eleuatos .

Sicut in bonā partē p̄uarietate uirtutū montes appellat̄
& colles . sic uic̄ impios p̄uarietate uitioꝝ & maxime supbi-

non est inuenta
 la ΔΡΥΑC / S
 tati r. Glanzh
 corū sunt al
 i imperauit
 T SUP OMNEM TURREM EXCELSAM. ET SUP OMNEM MURUM

Tui ad uespasiani hadriani q; hec referunt tempora. corporalit
 dicunt implea que scripta sunt. quod non turris excelsa. non
 firmissimus murus. nulla nauū multitudo & negociacionis
 industria. adū sū uim romani exercitus potuerit pualere.
 sed intanzam habitatores uide uenisse formidēne ut & ipsi
 cum conuigib; ac liberis. auro & argento. que sibi auxilio
 fore existimabant in foueas terre demersi sunt. & p fundis
 sima antea sectati. si enī uoratiū & luxuriosorū est dī.
 quare n̄ auari aurū & argentū appellatur dī. Alii autē hec
 ad babilonia referunt tempora. Ego iuxta leges tropo
 logiae singula queq; pcurra. turris uel obmunitionem
 urbis edificatur. uel ob specula. ut longe ueniens cernat
 host. is. unus quisq; nr̄m debet edificare turrē prius supra
 bus supputatis. ne iuxta angelicā parabolam cū explere
 opus nequi uerit rideatur. haec turris bene constructa
 p̄sistit. si n̄ autē creāta in supbium firma n̄ habuerit fundamē
 ta. cadet sup eū a quo edificata est. sicut illa in siloam.
 que dece & octo homines int̄ fecit. Unde & dñs loquitur
 ad audientes. & uos si non egeritis poenitentia. similiter
 peribitis. In consequentib; quoq; lecturi sumus. quod
 dī in uinea sua edificauerit turrē. & fecerit torcular.
 & macerā circū dederit. sed hec om̄a destructa sint

atq; uastata. quia uanae superbiae super cilio intumuerit. Muri quoque
extruuntur excelsi. nec cito ciuitas destruat ne hostibus pate
at. qui circum dant ecclesie. a sapientissimis uiris. & omni
ratione firmantur. ne quod dogma pueris p̄ualeat uerita
“ ti. de istiusmodi muris. d̄s loquit̄ ad hierusalē. Ecce super ma
“ nus meas depinxi muros tuos. & in conspectu meo sunt semper.
Sin autē hi qui prius impugnauerant eadē cognita ueritate
transferunt peccata quā ante impugnauerant. Tunc illud ad in
“ plebitur. Cito edificaberis ab his quibus destructa eras. In leu
“ tico quoque legitur. Domūque in urbibus muratis sit. Si intra
annū redēpta n̄ fuerit. emptoria aeterna possessione firma
ri. quod si in uellis & uiculis sit quae muros non habeant semper
posse redimi & emptoris p̄ciū fluctuari.

ET SUPER OMNES NAUES THARSIS. ET SUPER OMNE QUOD UISU
Pro tharsis. quod om̄s similit̄ transtuler. . PALCHBI EST.
Idoli LX. mare uic̄ptati s̄. hebrei putant lingua p̄prie sua
mare tharsis appellari. Quando autē dicitur. iam. Non hebraice
sermone appellari. sed siruaco. habuit & iosephat naves quas
mittebat in tharsis. sed contrite sunt in asiongaber. habuit &
salamon quae ibant in tharsis. & post tres annos reuertebant. Ad
ferrebant. q; regi argentū. & aurū. ebur. & simias. Sed quia rex
uterq; peccauerat. alius deditus uoluptati & ex tetarū gentiū
amans feminas. Alius se cū rege samariae copulans. quod utri
ad ethiocos refertur. & hereticos. in quibus nihil est aliud. nisi
fulgor eloquentiae & sensus diaboli arte constructus. & sermo
mortuus quod inē proatur indentibus; & similitudo rationis
humanae quod sentitur in simis. Idcirco in psalms legitur.

nspū uiolento confringes naues tharsis. Et de his nauib; idem
 uas loquitur. Uae alis nauū que s̄ trans ethiopiā. Sunt
 aū contrario & bonae naues de quib; in istē psalmis dicitur.
 Qui descendunt in mare nauib; & faciunt opus in aquis mul-
 tis. Ipsi uiderunt opera dñi. & mirabilia eius in profundo.
 Qui enī insēti huius fructib; non sunt otiosi sed opetantur.
 & merces portant dominicas. & ad portū quaeis uenire festi-
 nant. Ipsi uident opera dñi & mirabilia eius in profundo.
 quando ad profunda scientiā puenerint. & uniuersa scrutantur.
 hoc est & iam profunda di mirabilia eius aspexerint. Josephus
 tharsis. urbē ciliciae tharsū arbitrat. Alii regionē puta-
 nt indig. & hoc nomine αία δεξιη. gemis lapidē appellari.
 qui apud nos uocatur Χρυσόλιθος. ob marini coloris
 similitudinē. melius aū est tharsis uel mare uel pelagus
 absolute accipere. neq; enī ionas de ioppe nauigans ad
 indiā poterat puenire. ad quā illo mari n̄ potest nau-
 gari. sed simplicit̄ usq; in pelagus. & ad quascūq; insulas
 p̄gere quodq; sequit̄. Et sup̄ omne quod uisū pulchrū
 est. siue ut LXX. transtulerunt. Et sup̄ omne aspectū
 pulchritudinē nauū. eodē sensu accipiendū quod destrua-
 tur aē dñi quicquid pulchrū uideatur in uerbis. & huma-
 na ratione constructū. si se erigat contra scientiā di.
**ET IN CURUABILITUR SUBLIMITAS HOMINŪ. ET HUMILIABITUR
 FORTITUDO UIROꝝ ET LEUABITUR DñS SOLVS INDIE ILLA.
 ET IDOLA PENITUS CONTERENTUR.**
Tam diu uideatur humanus sermo habere rationē quā diu di-
 uine scientis n̄ fuerit comparatus. cum aū mendacium.

ueritati quasi stipula igni adpropinquauerit. cito uoratur &
deperit. & omnia dogmata falsitatis que nunc idola nominantur
ab eo qd simulata sunt atq; conficta penitus conterentur.

IN DIE ILLA PROICIET HOMO IDOLA ARGENTII SUI ET SIMILIA
CRA AURI SUI QUAE FECERAT SIBI UT ADORARET TALPAS
ET UESPERTILIONES. ET INGBEDIENTUR IN FISSURAS PETR
RUM ET CAVERNAS SAXORUM A FACIE FORMIDINIS DOMINI. ET
ACCLORIA MAIESTATIS EIUS CUM SUBBEXERIT PERCUTERE

SEPE DIXIMUS ARGENTUM & AURUM PER MONE **TERRAM**
& sensu accipi que cum ad hominibus data sint. ut uel lo

quant uel sentiant dominum & laudent creatorem suum. Illi ab
utuntur hoc munere in idolorum similitudine iuxta illud

quod scriptum est. Dedi eis argentum & aurum. Ipsi uero
de argento & auro meo operati sunt balia. Cum ergo quis
domini pauore perterritus primum in spelunca pectoris sui idola
condiderit. Et in uoragibus tunc absconderit non audens
preferre quod male finxerat. secundus perfectus est ut pri
us celata piceat & in se esse non patiatur. per talpis quos
nos interpretati sumus LXX. uana aquila opyktac. fir
machus infructuosa. theodotio. ipsam hebraicum posuit.
pharpharoth. est autem animal absque oculis. quod semper in
fodit. & humum egerit. & radices subter comedens. frugibus
noxium est. quod greci. ἀφάλακτα. uocant. uespertilio autem
nocturna auis. que congruum ab eis nomen accepit. nyktac
eo quod in nocte uolitat. paruum animal est. & murum simile
non tam uoce & canture sonans. quam stridore. quod cum in
deatur uolitare luci fugum est. & sole uidere non potest.

11 C 11

istius modi animantibus idola comparata sunt. quae ceca
 & tenebrosa coluntur aecis. & omnia dogmata contraria
 ueritati. quae cum indie dñi fuerint derelicta. Ingredientē
 hi qui piecerint ea infissuras petrarū. cauernasq; saxorū.
 ut non in terree puluere & uili luto sed infirma ratione
 uersantur. & inueniant sibi diuina uirtutū foramina.
 p̄ quae ad ueritatē ualeant puenire. haec iuxta ANASTASIO
 PHAN. ut potui breui sermone p̄strinxi. quae hebrei ad ba
 bylonia referunt temp̄a. & sub uisione hierusalē quando
 surrexit dñs t̄ran p̄cutere iudeos.

Quiescite ergo ab homine cuius sp̄s in aribus eius qui ex
 celsus reputatus est ipse.

Hoc p̄ter miscere LXX. & in grecis exemplarib; ab orige
 ne sub aethericis deodotione aquile additū est. quod
 in hebraeo ita legitur. Heda iu lachem maria adam eser
 nesama baaph pho chibama ne sab hu. ubi nos dixim̄ excel
 sus reputatus est ipse. Aquila interpretatus est. in quo re
 putatus est istae. uerbū hebraicū. bama. uel יצומא
 dicitur. id est excelsum. qđ & in regnoꝝ libris & in hieze
 chiel legimus. uel certe in quo & eisdē litteris scribitur.
 beth. mem. he. ac p̄ locoz qualitate. si uoluerimus legere.
 in quo dicimus bamma. sin aū excelsum. uel excelsus legim̄.
 bama. Intellegentes ergo iudei p̄pheta eē de xpo. uerbum
 ambigū in d̄teriorē partē interpretati s̄. ut uiderentur
 n̄ laudare xpm̄. sed nihil pendere. que est enī uerboꝝ con
 sequentia. & qui ordo rationes ac sensus. ut dicamus. Cū
 hec se ita habebit. & dies usq; sint dñi in qua uniuersus

iudae status sub uertendus est. & omnia conuerenda moneo uos
atque precipio ut quiescatis ab homine qui ita spirat ac uiuit
ut nos homines qui in nihilo computandus est quisquam. ne ho-
mitu ita quem prae laudat ut dicat. Caue ne offendatis
eum qui omnino nihilo est. ergo contrario sic intellegen-
dum. cum haec uniuersa uentura sint uobis. & prophetae spiritu predicti
cant. Moneo atque precipio ut quiescatis ab eo. qui secundum car-
nem qui deus homo est. & habet animam. & ita spirat & uiribus
habitu trahit ut nos homines spiramus & uiuimus. sed secundum
diuinam maiestatem excelsus & est. & reputatur. & creditur
tacita mecum mente pertractans non possum inuenire rationem
Qua re septuaginta tam perspicua de christo propheta in greco
uoluerint uertere. Caeteri enim qui uerterunt quidem.
sed sermonem ambiguum ad impietatis truxere sensum.
Non mirum cur male interpretati sint. nec uoluerint de christo
gloriosum quid dicere. in quem non credebant. uidelicet
ut iudei. aut semi iudei. id est hebraei. quod est autem
christus excelsus sit. uel altissimus. qui alio sermone apud
hebraeos appellatur. helion. in octogesimo sexto psalmo le-
gimus. Numquid sion dicat homo quod homo natus sit in ea
& ipse fundauit eam altissimus. Et in euangelio. Et tu
puer propheta altissimi uocaberis. Ac ne longum funem tra-
ham. In expositione enim sanctarum scripturarum ueritatem debe-
mus sequi. non contentione in isto loco. bama. apud hebraeos
non excelsus dicitur. sed excelsus. id est ipsa altitudo. atque
sublimitas. quasi si de aliquo dicamus. non est diuus. sed
diuinitas. non est riuus sed fons. non est homo sed ip-

sa humanitas.
quia singulariter
& ad deum saluatore
in magno aliquo r
u homo. & spirant
homines. EXF

INCIPIT LIB
In uero in et
non ut uolui. c
turam qua con
transcend
est promp. ind
scutus est. Ego u
ad similitas. Und
nobis in scriptura
ad deum eleues m
transsumus rubr
de ueris. & de
dus dicitur quid doc
Euse enim domina
scabudi ualid
Iuc usq. de iudicio
de ueritate u
ferunt ad roma
refertur ad roma
illius. omni gratu

sa humanitas. Origenes hunc locū. ita int̄pretatus est:
 quia singulariter de uno homine dicitur. referrī potest
 & ad dñm saluatōrē. lubente pphāa ut qui escant ab eo qui
 in magno aliquo reputatus est. licet in p̄sentiā r̄ū uideatur
 ut homo. & spiramen habere in narib; sicut & ceteri spirant
 homines. EXPLIC: LIB: I: AMEN.

INCIPIT LIBER. SECUNDUS.

In isto in etiam primo uolumine quod ut potui.
 non ut uolui. ceteri sermone dictavi. sensū potius scrip-
 turarū quā conposite orationis uerba p̄quirens. Nunc
 transcendam ad secundum. Et quic quid in me uirū
 est pronēq; in dño uoluntatis offerā ei qui p̄ pphāam lo-
 cutus est. Ego uisiones multiplicauī. & in manib; pphāarū
 ad simulatus. Unde obsecro te uirgo xpi. custodiam. ut
 nobis in scripturarū explanatione certantib; Tu cū moīse
 ad dñm eleues manus. ut qui exeuntes de egipto mare
 transiimus rubrū. uincamus amalech. qui int̄pretatur
 deuorans. & elingens. & possimus tecū dicere. Benedictus
 dñs dñs n̄s qui docet manū meas ad pelium & digitos n̄ros ad
 bellum.
Ecce enī dominator dñs auferet ab hierusalē ybellum.
 & ab iuda ualidū & fortē omne robōr p̄nis. & omne robōr
 Iuc usq; de iudicio dici putant quod sequitur. Iaquae.
 decaptiuitate uentura. quā alii ad babilonios. alii re-
 ferunt ad romanos. sed melius est ut supra dixim. cuncta
 referri ad dominicā passionē. Post int̄fectionē quippe
 illius. om̄s gratiae & donationes sublatae sunt a iudeis.